

ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTRKA

MĚSÍČNÍ BULLETIN

2023

Energetika > EU 11

Z obsahu:

- Akt o kritických surovinách
- Rozvoj jaderné energetiky ve Švédsku
- Metan v odvětví energetiky

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

v posledním roce funkčního období Evropského parlamentu a Evropské komise se proces přijímání nové legislativy dostává do své závěrečné fáze. U řady legislativních návrhů nyní zástupci evropských institucí usilují o nalezení kompromisního znění v rámci tzv. dialogů. V listopadu dosáhli vyjednávači Evropského parlamentu, Rady a Evropské komise politické dohody ohledně legislativního aktu o kritických surovinách (CRMA). Záměrem tohoto nařízení je především snížení závislosti EU na dodávkách kritických surovin ze třetích zemí. Dohodou z dialogu bylo také završeno jednání o nařízení, jehož cílem je zlepšit ochranu EU před manipulací na velkoobchodním trhu energií, tzv. REMIT. Zástupci evropských institucí se mj. shodli na rozsahu pravomocí agentury ACER. Tento legislativní akt je součástí širší reformy uspořádání trhu s elektřinou. Obě instituce také dosáhly kompromisního ujednání ohledně dalšího legislativního návrhu, a to nařízení o snižování emisí metanu v odvětví energetiky, které je vůbec prvním zákonem omezujícím emise metanu z fosilních paliv. Dokument zavádí nové požadavky pro ropný, plynárenský a uhelný sektor. Předběžnou dohodu musí ještě obě instituce formálně přijmout. Následně bude nařízení zveřejněno v Úředním věstníku EU a vstoupí v platnost. V listopadu Evropská komise přijala změnu dočasného krizového a transformačního rámce pro státní podporu. Prodloužila možnost poskytovat omezené částky podpory a podporu na kompenzaci vysokých cen energie do 30. června příštího roku. V souvislosti s potřebou zajistit energetickou soběstačnost a dostatek nízkouhlíkových zdrojů energie se postupně mění přístup některých členských států k jaderné energetice. Švédská vláda představila plán na výstavbu nových jaderných elektráren. Do roku 2035 hodlá uvést do provozu nové jaderné zdroje s celkovým výkonem nejméně 2 500 MW, přičemž během příštích dvaceti let počítá s rozšířením jaderné kapacity, která by odpovídala až „deseti novým velkým blokům“. K posunu ve vnímání jádra dochází i na evropské úrovni. Evropská komise oficiálně oznámila vytvoření průmyslové aliance věnované malým modulárním reaktorům (SMR). Poslední listopadový den začne v Dubaji klimatická konference OSN o změně klimatu COP28. Jedním z hlavních témat, o kterém budou světoví lídři diskutovat, je budoucnost fosilních paliv, resp. možnost nastavení parametrů pro jejich vyřazování.

Příjemné čtení přeje

Zuzana Krejčířiková

ČEZ, a. s. Public Affairs,
Duhová 2/1444, Praha, 140 53
publicaffairs@cez.czZuzana Krejčířiková, ředitelka útvaru Public Affairs |
Eva Boudová | Lucie Horová | Michal Jedlička |
Daniel Měsíc | Tomáš Pírk | Karolína Ryšavá |
David Števík |Bulletin je šířen pouze v elektronické podobě a
bezplatně.Texty a informace obsažené v tomto bulletinu jsou
považovány za zdroj informací v rámci Skupiny ČEZ
a širší veřejnosti. Rozmnožování těchto informací a
textů je povoleno za podmínky, že je uveden jejich
zdroj. Informace a texty vychází z údajů dostupných
v době vydání tohoto bulletinu. Public affairs neručí
za správnost a úplnost informací. | Obrázky použité
v tomto bulletinu pochází z audiovizuální knihovny
Evropské komise, Evropské rady, Evropského
parlamentu a serverů Pixabay.com, Pexels.com a
Freeimages.com.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

AKT O KRITICKÝCH
SUROVINÁCH

AKT O KRITICKÝCH SUROVINÁCH

Vyjednavači Rady a Evropského parlamentu dosáhli dne 13. listopadu politické dohody o návrhu nařízení o kritických surovinách. Cílem legislativního aktu je snížení závislosti EU na dodávkách kritických surovin, posílení evropského hodnotového řetězce a zajištění volného pohybu kritických surovin na jednotném trhu.

Návrh legislativního aktu o kritických surovinách představila Evropská komise v březnu letošního roku. Na aktualizovaný seznam kritických surovin jich zařadila 34, a to včetně 16 surovin, které označila za strategicky významné. Prozatímní dohoda Rady a Evropského parlamentu přidává nově na seznam strategických surovin hliník. Seznam nyní zahrnuje 34 kritických surovin, včetně 17 strategických.

Kompromisní znění dohody rovněž uvádí, že kromě přírodního grafitu, který je již na seznam zařazen, bude po dobu tří let (do první revize seznamu) strategickou surovinou i syntetický grafit. Grafit se mj. využívá při výrobě baterií pro elektromobily. Čína, která je největším

světovým výrobcem a vývozcem grafitu, od prosince letošního roku s odvoláním na bezpečnostní a národní zájmy administrativně omezuje jeho vývoz. Evropa hodlá čelit své grafitové závislosti na Číně výrobou syntetického grafitu. Nicméně výstavba nových výrobních závodů bude vyžadovat značné investice a v každém případě půjde o dlouhodobý a náročný proces.

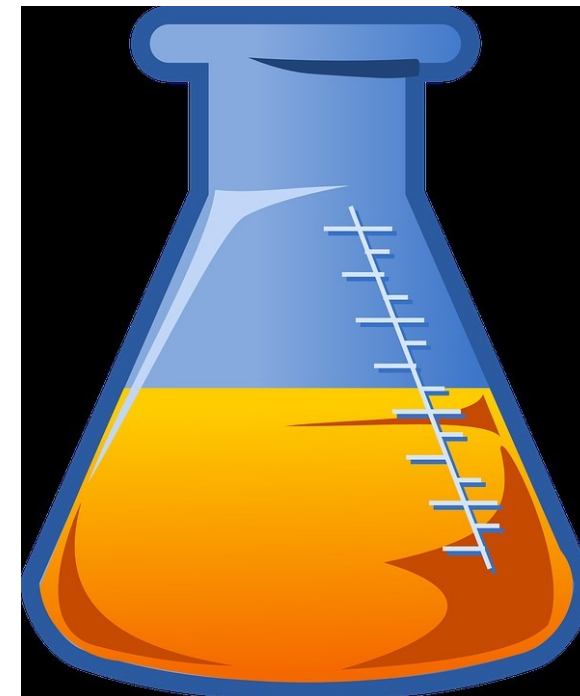
S cílem posílit domácí kapacity surovin se zásadním hospodářským významem navrhla Evropská komise referenční hodnoty pro dodavatelský řetězec. Těžební kapacita EU by měla pokrývat alespoň 10 % roční spotřeby strategických surovin EU. Pro zpracovatelskou kapacitu pak Komise navrhla 40% cíl. Prozatímní dohoda Rady a Evropského parlamentu tyto cíle zachovává, ale (oproti návrhu Komise) zvýšila referenční hodnotu pro recyklaci, a to na nejméně 25 % roční spotřeby surovin v EU.

Vyjednavači také souhlasili se zjednodušením povolovacích řízení. Celková doba trvání povolovacích řízení by pro projekty těžby neměla přesáhnout 27 měsíců. Pro projekty zpracování a recyklace by neměla být delší než 15 měsíců.

Velké společnosti, které jsou vystaveny případnému riziku nedostatku strategických surovin (např. výrobci baterií, zařízení

souvisejících s výrobou vodíku či výrobou energie z obnovitelných zdrojů a tepelných čerpadel), budou muset pravidelně provádět hodnocení rizik dodavatelského řetězce. Dohoda rovněž předpokládá, že členské státy budou mezi sebou koordinovat zásoby strategických surovin.

Předběžnou politickou dohodu nyní musí formálně schválit obě instituce, tj. Rada a Evropský parlament.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

ROZVOJ JADERNÉ
ENERGETIKY
VE ŠVÉDSKU

METAN V ODVĚTVĚ
ENERGETIKY

ROZVOJ JADERNÉ ENERGETIKY VE ŠVÉDSKU

V listopadu švédská vláda představila ambiciózní plán pro rozvoj své jaderné energetiky. Záměrem je do roku 2035 uvést do provozu nové jaderné zdroje s celkovým instalovaným výkonem nejméně 2 500 MW. S dalším masivním rozšiřováním jaderné kapacity pak počítá do roku 2045. Vzhledem k předpokládané zvyšující se potřebě výroby elektřiny bez fosilních paliv má Švédsko v úmyslu rozšířit své jaderné elektrárny o kapacitu, která by odpovídala deseti novým velkým reaktorům.

Množství a typ potřebných reaktorů záleží na faktorech jako je vývoj technologií, poptávka po elektřině, rychlost rozšiřování elektrizační soustavy či možnost prodloužení provozní doby šesti stávajících jaderných bloků.

Švédská vláda si je v souvislosti se snahou o navýšení současné kapacity jádra vědoma nutnosti podpory investic. V rámci dohody z Tidö již nabídla úvěrové záruky na podporu nových jaderných zdrojů ve výši 400 miliard

švédských korun (zhruba 853 miliard CZK). Nicméně ministryně financí nyní uvedla, že takové záruky nebudou pro rozvoj nové výstavby stačit. Pro zlepšení investičních podmínek je vláda připravena vytvořit další pobídky, rozšířit model sdílení rizik a navrhnout financování v němž se stát bude na riziku podílet.

Jedním z prvních avizovaných kroků na cestě švédského rozvoje jaderné energetiky je jmenování jaderného koordinátora. Ten by měl vládu v jejím úsilí podporovat a specifikovat nutná opatření. Kromě zajištění finančních prostředků je nutné provést legislativní změny, které vytvoří vhodné podmínky k výstavbě a provozování nových jaderných bloků, včetně malých modulárních reaktorů (SMR). Zároveň vláda hodlá zkrátit povolovací proces, včetně zjednodušení procesu udělování licencí. Rychlejší posouzení však nesmí ohrozit bezpečnost.

Formální návrh na legislativní změnu předložila vláda v lednu letošního roku. Cílem je umožnit výstavbu většího počtu reaktorů, a to i v nových lokalitách. O předložení nového zákona parlamentu rozhodla vláda letos v září, přičemž se předpokládá, že změny obsažené v zákoně by vstoupily v platnost 1. ledna 2024.

Šest současných švédských jaderných reaktorů, které jsou staré přibližně čtyři desetiletí, **poskytuje** švédským spotřebitelům

zhruba 40 % elektřiny. V roce 1980 zavedla švédská vláda politiku postupného ukončování výroby jaderné energie. O třicet let později v roce 2010 odhlasoval švédský parlament zrušení této politiky, ale zároveň omezil výstavbu nových bloků na stávající lokality a pouze jako náhradu za dosluhující reaktory. V říjnu loňského roku uzavřela koalice vládnoucích pravicových stran tzv. dohodu z Tidö o směřování politiky během jejího funkčního období. Součástí této dohody je i změna cíle energetické politiky ze 100 % obnovitelných zdrojů na 100 % bez fosilních paliv, což vládě nyní umožňuje prosazovat a realizovat rozvoj jaderné energetiky.

[ENERGETICKÁ
POLITIKA EU](#)[ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ](#)[EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI](#)[PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU](#)[O ČEM SE MLUVÍ](#)[UDÁLO SE V BRUSELU](#)[FAQ](#)[ROZVOJ JADERNÉ
ENERGETIKY
VE ŠVÉDSKU](#)[METAN V ODVĚTVÍ
ENERGETIKY](#)

METAN V ODVĚTVÍ ENERGETIKY

Rada a Evropský parlament dosáhly dne 15. listopadu politické dohody ohledně snižování emisí metanu v odvětví energetiky. Nařízení, jehož návrh předložila Evropská komise na konci roku 2021, je vůbec prvním legislativním aktem, který emise metanu z fosilních paliv omezuje. Vzhledem k tomu, že zavádí nástroje transparentnosti i pro emise metanu vznikající mimo EU, nastavuje tak cestu pro jejich omezení v globálním měřítku.

Nařízení o snižování emisí metanu zavádí nové požadavky pro ropný, plynárenský a uhelný sektor. Vyjednačiči Rady a Evropského parlamentu se dohodli na konkrétních lhůtách pro monitorování, vykazování a ověřování emisí metanu. Nařízení dále zavádí opatření ke zmírnění těchto emisí. Zakazuje rutinní odvětrávání a spalování bez využití v odvětví těžby ropy a zemního plynu a omezuje nerutinní odvětrávání a spalování za nevyhnutelných okolností, například z bezpečnostních důvodů nebo v případě

poruchy zařízení.

Ropné a plynárenské společnosti budou mít povinnost provádět pravidelné kontroly svých zařízení s cílem odhalit a zastavit úniky metanu. Obě instituce se dohodly, že Komise do 12 měsíců ode dne vstupu nařízení v platnost stanoví v prováděcím aktu minimální detekční limity (při standardní teplotě a tlaku). Opravy a výměny komponentů by měly být po zjištění netěsnosti provedeny co nejdříve, nejpozději však do pěti dnů, resp. 30 dnů v případě celkové opravy.

Uzavřené a opuštěné doly, jejichž provoz byl ukončen v posledních 70 letech (s výjimkou dolů, které byly zatopeny po dobu delší než 10 let) budou také podléhat opatřením zaměřeným na monitorování, zmírnění emisí a podávání zpráv.

Co se týká dovozu, který tvoří zhruba 80 % spotřeby ropy a zemního plynu v EU, shodli se vyjednačiči na třech prováděcích fázích. Ta první bude zaměřená na sběr dat a vytvoření nástroje pro globální monitorování. V dalších fázích bude EU po dovozcích z třetích zemí vyžadovat monitoring a podávání zpráv o emisích metanu. Od ledna 2027 bude možné uzavřít nové dovozní smlouvy na ropu, plyn a uhlí pouze v případě, že dovozci uplatňují stejné povinnosti monitoringu, podávání zpráv a ověřování emisí metanu jako společnosti v EU.

Předběžnou politickou dohodu nyní musí formálně přijmout Rada a Evropský parlament. Jakmile bude proces přijímání legislativy dokončen, bude nařízení zveřejněno v Úředním věstníku EU a vstoupí v platnost.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

OCHRANA
VELKOOBCHODNÍHO
TRHU S ELEKTŘINOU

OCHRANA VELKOOBCHODNÍHO TRHU S ELEKTŘINOU

Rada a Evropský parlament dosáhly dne 16. listopadu předběžné politické dohody ohledně návrhu nařízení, jehož cílem je zlepšit ochranu EU před manipulací na velkoobchodním trhu s elektřinou (REMIT).

Zástupci obou institucí se shodli, že účastníci trhu ze třetích zemí musí jmenovat zástupce v členském státě, v němž účastníci trhu působí na velkoobchodním trhu s energií. Tento zástupce musí být zmocněn jednat jménem účastníka trhu.

Dohodli se také na rozsahu pravomocí Agentury pro spolupráci energetických regulačních úřadů (ACER). Agentura bude mít právo provádět kontroly, vyžadovat informace či schvalovat, resp. odebrat povolení platformám pro důvěrné informace a registrovaným mechanismům pro hlášení obchodů. Zároveň bude mít pravomoc uložit opakované penále s cílem zajistit soulad se svými rozhodnutími v souvislosti s těmito kontrolami a žádostmi o informace. Agentura dále bude mít právo vyšetřovat případy

s přeshraničním rozměrem.

Členské státy si ponechávají pravomoc ukládat pokuty za porušení podstatných povinností či zákazů vyplývajících z nařízení. Předběžnou dohodu z dialogu nyní musí obě instituce potvrdit a formálně přijmout.

Nařízení REMIT je součástí **širší reformy** uspořádání trhu s elektřinou. Balíček návrhů na reformu **předložila** Evropská komise dne 14. března letošního roku. Cílem navrhované

reformy je snížit závislost cen elektřiny na nestálých cenách fosilních paliv a chránit spotřebitele před cenovými výkyvy, a to zejména zlepšením způsobu fungování dlouhodobého trhu s elektřinou. Co se týká návrhu nařízení, které má zlepšit uspořádání trhu s elektřinou, členské státy se v říjnu **dohodly** na mandátu pro jednání s Evropským parlamentem a v současné době probíhají meziinstitucionální jednání o jeho konečném znění.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

KVALITA OVZDUŠÍ

KVALITA OVZDUŠÍ

Rada dne 9. listopadu přijala mandát pro jednání s Evropským parlamentem o návrhu norem EU pro kvalitu ovzduší. Návrh směrnice definuje mezní hodnoty pro látky znečišťující ovzduší, jejichž splnění se předpokládá do roku 2030.

Návrh na revizi směrnice, který Evropská komise předložila v říjnu loňského roku, zahrnuje zpřísnění limitních hodnot pro řadu látek znečišťujících ovzduší, včetně pevných prachových částic (PM_{2,5} a PM₁₀), oxidu dusičitého (NO₂), oxidu siřičitého (SO₂), benzenu, arzenu, olova či niklu.

Nicméně pro látky s největším dopadem na lidské zdraví jsou navrhované (přísnější) limity stále dvakrát vyšší, než nejnovější doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO). Konkrétně pro jemné částice PM_{2,5}, které jsou spojovány s respiračními chorobami, je navržen limit 10 µg/m³ (oproti 5 µg/m³ doporučených WHO). Pro NO₂, jehož nárůst je způsoben především zvýšením emisí z dopravy, Komise navrhuje limit 20 µg/m³ (oproti 10 µg/m³ doporučených WHO).

Rada ve své pozici přijala navrhované mezní

hodnoty pro expoziční koncentraci. Zároveň požaduje určitou flexibilitu pro dodržování limitních hodnot, a to pro oblasti, ve kterých by se splnění limitů ve stanovené lhůtě ukázalo jako nespílitelné vzhledem k rozptylovým podmínkám či přeshraničním příspěvkům. Pozice Rady poskytuje členským státům možnost (za určitých podmínek) požádat o prodloužení lhůty pro splnění požadavků maximálně o 10 let, nejpozději do 1. ledna 2040.

Rada také posílila ustanovení týkající se přeshraničního znečištění. Doplnila ustanovení, které členským státům umožní identifikovat a oznámit Komisi překročení limitů ze zdrojů mimo dosah dotčeného členského státu. Komise pak takové informace zohlední při posuzování možného odložení lhůt pro dosažení mezních hodnot.

Navrhovaná směrnice také zavádí možnost získat náhradu škody v případě, že došlo k poškození zdraví v důsledku porušení vnitrostátních pravidel týkajících se mezních hodnot a plánů kvality ovzduší. Zahrnuje to i možnost kolektivních žalob. Rada také zahrнула požadavek, aby členské státy zavedly přiměřené sankce pro ty, kdo poruší opatření přijatá k provedení směrnice.

Rada je nyní připravena zahájit jednání s Evropským parlamentem s cílem dohodnout se na konečné podobě daného právního předpisu. Evropský parlament přijal svůj postoj v září

2023, a tak se očekává brzké zahájení dialogu.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU**O ČEM SE MLUVÍ**

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

NADCHÁZEJÍCÍ
KONFERENCE COP28

NADCHÁZEJÍCÍ KONFERENCE COP28

Každoroční konference OSN o změně klimatu se letos uskuteční od 30. listopadu do 12. prosince v Dubaji. Předsednictví COP28 očekává, že konference se zúčastní více než 70 000 delegátů z celého světa, včetně zástupců smluvních stran, aby společně diskutovali o dalším osudu naší planety.

Jednání světových lídrů na konferenci o změně klimatu se uskuteční za situace, kdy emise skleníkových plynů dosahují nových maxim, zaznamenáváme další teplotní rekordy a planetu stále častěji sužují různé formy extrémního počasí. Informační služba Copernicus **uvádí**, že rok 2023 bude nejteplejším rokem v historii měření. Zpráva OSN **varuje**, že (s ohledem na národní příspěvky učiněné v rámci Pařížské dohody – NDC) je svět na cestě k oteplení o 2,9 °C nad předindustriální úroveň, což je v rozporu s dlouhodobým ambiciózním cílem nepřekročit hranici 1,5 °C. K tomu všemu se přidává geopolitické napětí vyplývající z válečných konfliktů, což by mohlo globální proces klimatické transformace negativně ovlivnit.

Zásadní téma, o kterém budou účastníci diskutovat, je budoucnost fosilních paliv, resp. nastavení parametrů pro jejich vyřazování. Konkrétní znění konečné dohody určí míru ambicí postupného vyřazování fosilních paliv. **Pozice EU** v této souvislosti zdůrazňuje, že přechod ke klimaticky neutrálnímu hospodářství si vyžádá postupné celosvětové vyřazení fosilních paliv, která nejsou kompenzovaná zachycováním (unabated fossil fuels). Vyzývá také k co nejrychlejšímu ukončení dotací pro fosilní paliva, které neřeší energetickou chudobu nebo spravedlivou transformaci.

Další klíčová priorita se týká závazku, který byl **učiněn** v rámci loňské konference COP27, na vytvoření fondu pro ztráty a škody. Přechodný výbor sestavený ze zástupců 24 zemí dostal za úkol předložit na konferenci COP28 doporučení pro nastavení struktury a řízení tohoto fondu. Vyjednaváči, kteří zastupují jak chudé, tak bohaté země, dosáhli křehké dohody o obrysech tohoto fondu. Diskutovanými body bylo zejména zapojení Světové banky a specifikace, kdo by měl do fondu přispívat, resp. na které země se bude vztahovat. Aliance malých ostrovních států připustila, že za specifických podmínek by mohla přijmout založení fondu v rámci Světové banky.

Nadcházející konferenci o klimatu COP28 předcházela bilaterální jednání na nejvyšší

úrovni. Jedním z nejsledovanějších bylo setkání prezidentů USA a Číny, dvou **největších** globálních producentů emisí. Překonání geopolitického napětí, které mezi oběma zeměmi panuje, dává jistou naději pro nadcházející jednání v rámci konference COP28. Obě země se dohodly na zahájení dialogu, včetně obnovení workshopů o energetické politice, strategiích, technologiích a širších opatřeních v oblasti klimatu. Čína souhlasila se zahrnutím skleníkových plynů, včetně metanu či oxidu dusíkatého, do svého příštího akčního plánu pro snižování emisí do roku 2035. V předchozím plánu se soustředila pouze na CO2. USA a Čína také podpořily ztrojnásobení instalované kapacity obnovitelných zdrojů energie na globální úrovni do roku 2030. Závěrečné **prohlášení** z pracovního setkání zvláštních zmocněnců pro klima obou zemí však neobsahuje žádnou zmínku o vyřazování fosilních paliv.

Čína v posledních letech investuje značné finanční prostředky do výstavby solárních a větrných elektráren. Podle dostupných **informací** vyrábí Čína 50,9 % elektřiny z nefosilních zdrojů, včetně solární, větrné, vodní a jaderné energie. Co se však týká celkové spotřeby energie, uvádí Čína pro loňský rok podíl nefosilních zdrojů pouze 25,9 %, přičemž uhlí se podílelo 56,2 %.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

MALÉ MODULÁRNÍ
REAKTORY

MALÉ MODULÁRNÍ REAKTORY

Od počátku ruské invaze na Ukrajinu se zásadně mění evropský diskurz vůči jaderné energetice, a především pak vůči malým modulárním reaktorům (SMR), které mnozí vnímají jako důležitý prvek pro zajištění strategické soběstačnosti, podpory evropského průmyslu a dekarbonizace. Jedním z důkazů tohoto obratu je pokrok EU SMR pre-partnerství, které se nyní přetváří na plnohodnotnou EU SMR Alianci. Dne 26. října se k tomuto tématu konal seminář, který shrnul dosavadní práci pre-partnerství, zabýval se stavem vývoje SMR a politickými perspektivami pro jejich rozvoj v EU.

Na úvod konference zástupci pracovních skupin pre-partnerství shrnuli jejich výstupy. První z nich, analýza trhu, zdůraznila potřebu posílení investic, zlepšení pozitivního obrazu jádra a ukázala, jak SMR přispívají k transformaci na dekarbonizovanou ekonomiku. Druhá pracovní skupina věnovaná licencování

se soustředila na definování společných bezpečnostních cílů, podporu včasného dialogu mezi projektanty a regulačními orgány a identifikaci potenciálních překážek. Získané poznatky zahrnovaly význam včasného zapojení regulátorů a efektivního řešení jejich bezpečnostních požadavků. Třetí skupina se věnovala potenciálu průmyslových aliancí. Průmyslová aliance byla označena jako účinný nástroj, který pro svůj úspěch nicméně vyžaduje silnou politickou podporu. Čtvrtá pracovní skupina se věnovala modernizaci a přizpůsobení dodavatelského řetězce, přičemž akcentovala připravenost dodavatelů v EU na rozvoj SMR průmyslu. Poslední skupina se věnovala vývoji, výzkumu a inovacím a zdůraznila potřebu komplexního plánu výzkumu, vývoje a inovací, strategického výzkumného programu a vytvoření sítě výzkumných a vývojových zařízení v celé EU. Diskutovalo se také o víceúčelovém využití SMR, úvahách o nebezpečí, předpisech a normách a významu lidských zdrojů.

Yves Desbazeille, generální ředitel nucleareurope, představil koncepci SMR Aliance, která se zaměří na urychlení zavádění SMR na EU trh, zajištění spolupráce při udělování licencí, propojení zúčastněných stran a zajištění připravenosti dodavatelského řetězce. Nastínil strukturu aliance, rozdělení kompetencí a očekávání od průmyslové aliance, přičemž kladl důraz na potřebnou

flexibilitu sektoru, sdílení rizik a nákladů a nutnost politické podpory.

V panelu pro politickou perspektivu vystoupili zástupci tvůrců politik, vesměs podporující rozvoj SMR, kteří zdůraznili úlohu jaderné energetiky v dekarbonizovaném energetickém systému, potřebu rovného zacházení s jadernou energetikou na úrovni EU a důležitost zajištění finančních prostředků. Panel rovněž vyzdvihl ambice v oblasti dekarbonizace, úlohu jaderné technologie a nutnost podpory lidských kapacit a inovací. Zbývající dva panely se věnovaly představení inovačních technologií, které by mohly pomoci rozvoji sektoru a společenským aspektům rozvoje SMR v EU.

Workshop poskytl ucelený přehled o současném stavu, výzvách a budoucím směřování vývoje SMR v Evropě. Diskuse se dotýkaly různých aspektů, od technických úvah až po společenské dopady, a ukázaly holistický přístup k vývoji a zavádění SMR v EU. Workshop dokázal, že v EU je jasná poptávka po rozvoji SMR a naznačil, že tento vývoj vnímají i tvůrci politik EU.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

STAV ENERGETICKÉ
UNIE V ROCE 2023

STAV ENERGETICKÉ UNIE V ROCE 2023

Evropská komise dne 24. října publikovala aktuální zprávu o stavu energetické unie v letošním roce. Dokument se zabývá reakcí Evropské unie na energetickou krizi v posledních dvou letech, hodnotí současný stav ekologické transformace jak na vnitrostátní, tak na evropské i globální úrovni a zároveň vytyčuje výzvy stojící před Evropou v souvislosti s plněním cílů v oblasti klimatu a energetiky v horizontu let 2030 a 2050.

Jaké jsou obecné závěry zprávy?

Evropská komise vidí situaci pozitivně. Podle ní dokázala Unie kolektivně a účinně reagovat na ruskou agresi vůči Ukrajině a s tím související zneužívání dodávek energie jako zbraně ze strany Ruské federace. Tyto skutečnosti urychlily přechod na čistou energii, diverzifikaci dodávek a úspory energií. Napomohl tomu jak plán REPowerEU, tak řada mimořádných legislativních opatření, která společně přispěla k tomu, že nedošlo k narušení dodávek energie v Evropě, zmírnil se tlak na trhy s energiemi,

ceny a spotřebitele a pokračovala strukturální reforma evropského energetického systému. Komise zdůraznila, že těchto pozitivních skutečností bylo dosaženo prostřednictvím právních předpisů v rámci Zelené dohody pro Evropu, rozsáhlejším využíváním energie z obnovitelných zdrojů (OZE) a rovněž zlepšením energetické účinnosti. Důležitou zprávou je také fakt, že Evropa je, podle mínění Komise, lépe připravena zajistit svou energetickou bezpečnost před začátkem letošní zimy. Optimismus Komise se opírá o skutečnost, že zafungovala dobře koordinovaná opatření k naplnění zásobníků plynu, diverzifikace dovozních tras a infrastruktury, investice do OZE a energetické účinnosti a také společné úsilí o snížení poptávky po energii.

Jaké jsou hlavní konkrétní výsledky?

V roce 2022 se meziročně snížily čisté emise skleníkových plynů, a to přibližně o 3 %, přičemž ve srovnání s úrovní z roku 1990 jsou nižší o 32,5 %. Mimořádně razantně poklesla závislost na ruských fosilních palivech. Dovoz ropy z Ruska poklesl o 90 %, setrvale klesá také import zemního plynu (ze 155 miliard krychlových metrů v roce 2021 na 80 miliard v loňském roce). Ve srovnání s předchozími pěti lety Unie snížila i celkovou poptávku po zemním

plynu, a to o více než 18 %. Naopak stoupá naplněnost zásobníků s plynem, která nyní činí více než 98 % (oproti 95 % před loňskou zimou). Příznivé zprávy dorazily také z oblasti obnovitelných zdrojů elektřiny. V roce 2022 totiž pocházelo již 39 % elektřiny z OZE a v květnu minulého roku bylo v Evropské unii poprvé vyrobeno více elektřiny z větrné a solární energie než z fosilních paliv. Výkon solárních fotovoltaických zařízení nově instalovaných v loňském roce dosáhl rekordní výše (+ 41 GW), konkrétně o 60 % více než v předminulém roce (+ 26 %). Nový výkon větrných elektráren na pevnině i na moři byl potom o 45 % vyšší než v roce 2021. K posunu došlo také v oblasti legislativy, když bylo dohodnuto, že do roku 2030 bude činit minimální podíl OZE na spotřebě energie 42,5 % a existují ambice toto číslo navýšit na 45 %. Podařilo se také vyjednat zvýšení cílů v oblasti energetické účinnosti, které by mělo zajistit snížení konečné spotřeby elektřiny do roku 2030 o 11,7 %.

Jaké výzvy před Evropou dále stojí?

Komise upozorňuje, že přes pozitivní výsledky nesmí dojít k uspokojení a Evropa musí setrvale pracovat na dosažení cílů. Jednou z problematických kapitol, kterou pociťují všichni občané Evropy a zdejší firmy, je cena

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

STAV ENERGETICKÉ
UNIE V ROCE 2023

energií. U plynu kulminovaly v srpnu minulého roku na průměrné výši 294 eur/MWh a poté klesaly až na 44 eur/MWh v období od ledna do června tohoto roku. Ceny elektřiny dosáhly vrcholu ve stejném měsíci (474 eur/MWh) a v prvním pololetí letošního roku postupně klesly na 107 eur/MWh. Komise celou situaci pozorně sleduje a zveřejnila doporučení týkající se energetické chudoby. Napomohla také vzniku společného prohlášení o zvýšené ochraně spotřebitelů mezi klíčovými aktéry v odvětví energetiky. Členské státy musí plnit své společné závazky, přičemž klíčovými nástrojem jsou vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu. Letošní zpráva vůbec poprvé hodnotí pokrok, kterého jednotlivé země v této oblasti dosáhly. Podle Komise je nyní nezbytné výrazně tento pokrok zrychlit. Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě v roce 2021 dosáhl 21,8 %, což při průměrném ročním navýšení o 0,67 procentních bodů od roku 2010 nezaručuje splnění 42,5 % cíle pro rok 2030 (a to se přitom již hovoří o dalším navýšení tohoto cíle). Zrychlení bude zapotřebí také u poklesu emisí skleníkových plynů. Komise zdůraznila důležitost schválení právních předpisů, týkajících se uspořádání trhu s elektřinou, aktu o průmyslu pro čisté nulové emise a aktu o kritických surovinách, doplněných balíčkem předpisů Fit for 55. Vše dohromady by podle názoru Komise mělo nadále posílit

konkurenceschopnost a vedoucí postavení Unie v průmyslu v novém globálním energetickém kontextu. Komise si je také vědoma důležitosti dialogu s představiteli průmyslu o přechodu na čistou energii a spolupráce s členskými státy na postupném ukončení dotací pro fosilní paliva.

Jakého výsledku dosáhla Česká republika?

Jedna z 28 kapitol věnovaných členským státům se zaměřuje na naši zemi. Komise konstatuje, že v energetickém mixu České republiky stále hrají hlavní roli fosilní paliva. Zatímco podíl uhlí v uplynulé dekádě setrval klesal, podíl zemního plynu zůstává stabilní. Podíl energie z obnovitelných zdrojů sice stoupá, ale stále velmi pomalu a pro naši zemi bude zvažovaný cíl, spočívající v ukončení používání uhlí v roce 2033, představovat značnou výzvu. Roli jednoho ze zdrojů, sloužícího k dekarbonizaci země, přisoudila zpráva jaderné energii. Pozitivní je na druhou stranu značný pokles závislosti na dovozu ruského plynu, která byla před napadením Ukrajiny téměř absolutní. Česká republika je také připravena na nadcházející zimu, protože osm podzemních skladovacích zařízení na zemní plyn je naplněno na 98,86 % své kapacity. V roce 2021 dosáhla výše tuzemské primární energetické spotřeby hodnoty

39,57 mil. tun ropného ekvivalentu (Mtoe), což je o 0,4 % méně než v roce 2019. Konečná spotřeba energie se zvýšila oproti roku 2019 o 3,6 % na 26,18 Mtoe. Pozitivní je, že v roce 2021 klesla konečná spotřeba energie v obytných budovách (o 1,93 % oproti roku 2019). Komise doporučila České republice v první řadě zredukovat závislost na fosilních palivech, zvýšit podíl OZE vč. investic do elektrických přenosových soustav a budování nových zařízení. Napomoci by k tomu mělo zrychlení povolovacích procesů pro OZE a přizpůsobení sítí tak, aby do nich měla snadnější přístup menší zařízení, jakož i zvýšení flexibility sítí. Naše země by také měla zvýšit energetickou účinnost systémů přímého vytápění budov nebo zjednodušit administrativu v této oblasti.

